

Metode de comunicare orală - interactive (conversative)

Prof. înv. preșc.: Chifan Maria Cristina
G. P. P. "Sf. Marina", Câmpulung Muscel
Județul: Argeș

A. Conversația

"**Conversația** este metoda care vehiculează cunoștințele prin intermediul dialogului (întrebărilor și răspunsurilor), discuțiilor sau dezbaterilor" (I. Bontaș, 2008, p. 170); conversația este o metodă verbal – activă, pentru că ea îl aduce pe copil în poziția de partener de discuție cu adultul (educatoarea). Se înțelege că, pentru ca acest lucru să fie posibil, este nevoie ca micuțul să dețină anumite abilități verbale, un anumit fond perceptiv de ordin lingvistic (Păiși, Ezechil, 2011, p. 119).

Forme ale conversației (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 35):

- Conversația euristică; conversația de reactualizare; conversația de fixare; conversația de verificare sau control.

Condiții de realizare (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 35 - 36):

- planificarea la intervale optime de timp;
- stabilirea tematicii convorbirii și a variantei de realizare în funcție de particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor;
- elaborarea planului convorbirii sub forma unor idei principale sau sub forma întrebărilor;
- alegerea procedeelelor și a mijloacelor care să asigure participarea activă a tuturor copiilor pe tot parcursul activității;
- întrebările trebuie să aibă un conținut accesibil, să fie în strânsă legătură cu tema, să vizeze ceea ce este esențial, să țină seama de cunoștințele anterioare ale copiilor, să pornească experiența de viață a acestora, formularea să fie amplă, clară, precisă și corectă (științific și gramatical);
- întrebările trebuie adresate întregii grupe, numindu-se apoi copilul care va răspunde;
- răspunsurile trebuie să fie în concordanță cu conținutul întrebării, să fie formulate clar, precis, corect din punct de vedere gramatical, să nu repete răspunsurile anterioare ale colegilor;
- copiii trebuie obișnuiți să răspundă individual, pe rând și nu trebuie întreruși;
- corectarea greșelilor se va face în funcție de felul acestora și de particularitățile individuale ale copiilor.

B. Conversația euristică (de descoperire, conversație socratică)

"**Conversația euristică** este o metodă dialogată, de incitare a elevilor prin întrebări, și are la bază maieutica socratică, arta aflării adevărilor printr-un șir de întrebări oportune. Prin intermediul acestui procedeu, elevii sunt invitați să realizeze o incursiune în propriul univers cognitiv și să facă o serie de conexiuni care să faciliteze dezvăluirea de noi aspecte ale realității" (Cucuș, 2006, p. 292). "Este o formă de conversație bazată pe învățarea conștientă, folosind dialogul (întrebările și răspunsurile). Ea a fost denumită **socratică**, fiind asemănătoare metodei folosite de filosoful grec Socarte (469 – 399 î. Hr.), cunoscută și sub denumirea de **maieutică** (cuvânt de proveniență greacă, care înseamnă moșire, naștere). Socrate a folosit dialogul euristic ca un proces de descoperire, de creație, de "naștere,, a cunoștințelor. Metoda euristică oferă posibilitatea elevului de a descoperi și a înțelege singur cunoștințele ce trebuie să le învețe și apoi de a le reproduce într-o formă liberă, personală, desigur respectând adevărul științific" (Bontaș, 2008, p. 171).

Condiții de realizare (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 36 - 37):

- natura întrebărilor să fie diversă în funcție de obiectivele urmărite și de situațiile de învățare;
- se va pune accent pe întrebările care solicită efortul intelectual al elevilor, întrebări de descoperire;
- talentul educatorului de a formula și pune întrebări în alternanță cu răspunsurile așteptate;
- utilizarea unui material ilustrativ adecvat care să suscite curiozitatea, interesul, să ofere posibilități de descriere, explicație, etc.;
- succesiunea logică și minuțioasă a întrebărilor, organizarea lor într-o structură coerentă, logică;
- folosirea alternativă a diferitelor tipuri de întrebări, pentru stimularea gradului de activizare al elevilor;
- dozarea corectă a întrebărilor și răspunsurilor – după întrebare trebuie lăsată o pauză elevilor pentru a reflecta asupra a ceea ce i se cere și a-și construi răspunsul adecvat;
- aprecierea obiectivă a răspunsurilor, cognitivă (prin cuvinte) și afectivă (prin mimică, gestică), fie prin încurajarea, aprobarea lor, fie prin dezaprobarea, respingerea, critica a acestora.

Condiții de formulare a întrebărilor (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 37): să fie precise, clare, din punct de vedere al conținutului; să fie exprimate clar, simplu; vor fi prezentate într-o ordine logică să permită descoperirea cunoștințelor; se vor adresa întrebări ajutătoare; vor fi variate și accesibile, fără a sugera răspunsurile așteptate; vor fi diferențiate în raport cu caracteristicile elevului. Să provoace activitatea gândirii elevilor ("de ce?", "cum?", "ce s-ar întâmpla dacă?", "pentru ce?", "comparați", etc.); să fie corecte din punct de vedere gramatical.

Condiții de formulare a răspunsurilor (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 37 – 38): să fie exprimate clar, concis, corect din punct de vedere gramatical; se vor evita răspunsurile în cor; să fie corecte, complete, motivante, din punct de vedere al conținutului; să fie exprimate într-o formă îngrijită, precisă; să se utilizeze un vocabular corespunzător.

Avantaje (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 39):

- depinde de elevi de a rezolva singuri o problemă de învățare;
- solicită inteligența productivă, spontaneitatea și curiozitatea, lăsând elevilor mai multă libertate de căutare;
- dezvoltă gândirea logică, punând și răspunzând la întrebări, elevul își clarifică cunoștințele.

C. Discuția și dezbateră

Discuția reprezintă un schimb care acționează unul asupra altuia de informații, impresii, păreri pe baza unei teme cu scopul de a clarifica informațiile noi, consolida și sistematiza, analiza asemănărilor sau desosebirilor între diferite elemente, etc.

Dezbateră este o formă complexă și eficientă de conversație, care se caracterizează printr-un schimb de păreri/ convingeri, pe baza unei teme/ probleme, încheiat cu anumite întrebări, aprobate de către profesor, în cadrul activității de predare – învățare (Bontaș, 2008, p. 171).

Condiții de realizare (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 39 – 40):

- realizarea discuției presupune cunoașterea judicioasă de către elevi/copii a cunoștințelor pe baza cărora se va realiza conversație/ discuția/ dezbateră;
- un factor important constituie talentul educatoarei în pregătirea și conducerea discuției;
- realizarea discuției într-un climat socio-afectiv pozitiv;
- asigurarea caracterului intuitiv, prin utilizarea mijloacelor didactice;

- mărimea adecvată a grupului de copii care participă, pentru a da șansa fiecărui copil de a-și exprima opinia, părerea;
- o atitudine propice a elevilor în timpul discuției prin recunoașterea, acceptarea și valorizarea punctului de vedere al fiecăruia dintre ei.

Avantaje (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 40):

- se dezvoltă participarea cu responsabilitate a copiilor;
- se dezvoltă creativitatea și spontaneitatea în expunerea ideilor, spiritul critic, o bună cunoaștere de sine, etc.;
- se valorifică experiența de cunoaștere și capacitățile de cunoaștere ale copiilor;
- facilitează la dezvoltarea operațiilor gândirii;
- contribuie la corectarea problemelor de limbaj;
- dă o nouă formă de a socializa în activitatea de învățare;
- se asigură transferul de cunoștințe.

Limite (Păiși, Tudor, Stan, 2014, p. 40):

- timiditatea sau reticența elevilor în a-și exprima ideile, punctul de vedere, fie teama reacției colegilor, fie lipsei de siguranță, curaj și corectitudine asupra părerii pe care o exprimă;
- subiectivitatea opiniilor exprimate în discuții.

Exemplu: exemple de întrebări care se pot utiliza în discuții/ dezbateri: "Ce s-a întâmplat?", "Ce ai fi făcut tu într-o asemenea situație?", "A fost corect?", etc.

Bibliografie:

1. Bontaș I., (2008), *Tratat de pedagogie*, București, Editura ALL;
2. Cucoș C., (2006), *Pedagogie Ediția a II - a*, Iași, Editura Polirom;
3. Lespezeanu M., (2007), *Tradițional și modern în învățământul preșcolar*, București, Editura Omfal Esențial;
4. Ezechil L., Păiși - Lăzărescu M., (2011), *Laborator preșcolar - revizuită*, București, Editura V & I Integral;
5. Păiși - Lăzărescu M., Tudor S. L., Stan M. M., (2014), *Mentorat în didactica învățământului preșcolar și primar*, Craiova, Editura Sitech.